

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת נח

תורת

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו:

בראשית פרק ט פסוק (כ) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אִישׁ הָאָדָמָה וַיִּטַּע כָּרְם: (כא) וַיִּשְׁתֶּיךָ וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּלְּל בְּתוֹךְ אֶהְלֶה:

דברי חז"ל על תואר איש האדמה:

וכתב בתרגום יונתן בן עוזיאל שהתחיל נח לעבוד את האדמה ומצא גפן שמשכו הנהר מגן עדן ושתל אותו, ובו ביום צמח ועשה פירות, ובשלו הפירות, וקטף הענבים וסחט ועשה יין ושתה ממנו והשתכר. והובא גם במדרש. עוד כתוב במדרש רבה לו ג', **"ויחל נח"** עשה עצמו חולין שהיה לו לעסוק תחילה בנטיעה אחרת. **"איש האדמה"** א"ר ברכיה חביב משה מנח, נח משנקרא איש צדיק נקרא איש האדמה, אבל משה משנקרא איש מצרי נקרא איש אלוקים. מבואר מדברי המדרש וכמובא גם בפרש"י שבעצם מעשה זה הייתה ירידה לנח עד אשר נקרא בשם איש האדמה במקום איש האלוקים והשתכר ונתבזה.

שאלות:

א { ויש לשאול מדוע בשביל כזה מעשה קיבל תואר איש האדמה במקום איש האלוקים?
 ב { זאת ועוד יש להקשות מדוע הקב"ה הוצרך לעשות לו נס כזה שבאותו יום שתל גדל העץ והוציא פירות והבשילו סחט ושתה והשתכר, ואולי אם הדבר היה לוקח זמן כטבע הבריאה לא היה משתכר?

התביעה על האדם להתבונן ולהתעורר:

אולם חז"ל מלמדים אותנו יסוד הנהגת הקב"ה עם האדם שיש על האדם תביעה להתבונן בהנהגת העולם בשום שכל ודעת להבין ולהשכיל מה רצון הקב"ה ממנו ולא להתעלם ממה שקורא בעולם, אולם דרכו של האדם גם לאחר שרואה בעיניו מהפכות גזרות וכוחות על טבעיים בעולם אינו מתעורר להתבונן מה השייכת רוצה מהאדם ואינו מקשר הדברים לעצמו ולכן ממשיך להיות שאנן ועולם כמנהגו נוהג וזו תביעה גדולה על האדם, אלא היות ויש זכות בחירה לאדם הנהגת השייכת עם האדם שאם אינו מתעורר וממשיך בדרכו בדרך שרוצה האדם לילך בה מוליכין אותו, וזכורני במלחמת המפרץ כאשר נורו סקדים על ישראל כאשר ראינו בני אדם שראו כיצד נופל טיל סקד על בנין וקורס הכל סביבו והוא שורד חי וקיים בריא ושלם דבר זה מיד היה צריך לעורר את האדם לחשבון הנפש ולתקן עצמו ביתר שאת ועוז ממה שהיה עד עכשיו, אך האדם חוזר לשגרת חיים כלא היה דבר.

מעשה עם החפץ חיים:

מסופר על החפץ חיים שפעם הגיע אליו סוחר גדול מסין הרחוקה שלרגל מסחרו מסתובב בעולם והגיע לחפץ חיים, שאלו החפץ חיים מה קורא בסין, והשיב כי הכל בסדר והכל רגיל, אך החפץ חיים שאל האם לא היה איזה אסון בסין בתקופה האחרונה, והשיב כן שבמדינת סין יש סכר גדול שבנו אותו בכדי לעצור בעד המים להתפשט ולאחר מכן יבשו אותה חלקת אדמה ובנו בה בתים לרוב ויישבו את המקום, והנה לאחר שנים נפרץ הסכר ומחק את כל אותו מקום הבתים על יושביהם ומתו עשרות אלפים, תיכף החפץ חיים נזדעזע והתחיל בוכה על האסון הגדול, שאלו הסוחר והלא זה גויים ומה איכפת לנו שקרא להם אסון, השיבו החפץ חיים בשאלה האם הוא היה פעם בשוק וורשא, והשיב שכן היה, שאלו החפץ חיים מה יקרא אם יעמוד בשוק על כסא וידבר דברי מוסר בשוק האם ישמעו אותו, השיב שכמעט כולם גויים ולא יבינו מה שיאמר רק אם יעבור שם איזה יהודי אולי ישמע, אמר לו החפץ חיים ישמעו אוזניך אשר בפיך מדבר הרי אם אתה תאמר מוסר הגויים לא מבינים ואין למי לדבר רק לאיזה יהודי שיעבור שם, אם כן כאשר הקב"ה מחולל אסון בעולם האם הוא מדבר עם הגויים שאינם מאמינים הרי כלל הם לא שומעים ואם כן למי הקב"ה מדבר אין ספק שהוא מדבר עם עם ישראל, רק במקום ח"ו להעניש את ישראל מראה לנו שהוא שולט על העולם ובכדי שיראו וישמעו ויקחו מוסר הדבר נעשה אצל אומות העולם. וזו היא חובתו של כל אדם להתבונן במציאות של הנהגת השם ולעשות חשבון נפש.

התביעה על נח:

והנה נח חזה מחזהו בל יתואר ולא היה כמותו מיום בריאת העולם אשר לפני שנכנס לתיבה מכיר את העולם הבריאה כולה עם בתי מגורים שדות ופרדסים וכדומא וכאשר יוצא עומד משתומם ורואה שהכל נמחק ולא נשאר דבר בעולם כי אם אדמה חלקה קירחת ללא עשב ללא עצים ללא בני אדם ללא בנינים, ברגעים אלו בודאי הדבר היה צריך לזעזע אותו וחייב לעורר אותו לחשבון הנפש כיצד להודות לקב"ה שהוא ניצל, ולכן נח הייתה עליו תביעה גדולה לאחר שיוצא מהתיבה אחר המבול ורואה חורבן העולם כולו ולא נשאר שום זכר ורק התיבה שלו דבר זה צריך לעורר אותו ולהתרומם בדרגות גדולות יותר מאשר היה עד עכשיו, והנה התחיל לעבד

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

האדמה ונטיעה ראשונה שהולך לנטוע היה גפן בכדי לעשות יין, מה הלהיטות אחרי היין? ועוד אפילו אם תהיה כונתו בשביל לעשות קידוש והבדלה יש עליו תביעה כיצד שתה הרבה ממנו? ולואת הדבר מראה כי נח ירד מדרגתו של תואר איש אלוקים לתואר איש האדמה, ולמרות שנעשה נס לשתול ולגדול באותו יום, טעם הדבר כי הנהגת הקב"ה עם האדם שבדרך שהוא רוצה ללכת בה מוליכין אותו וברגע שהוא בוחר לו דרך מסוימת הקב"ה נותן לו ופותח לו כי זה זכות הבחירה של האדם, ולפי טוהר הבריאה אחרי המבול היה המצב שראוי לנסים עד שבאותו יום הכל יצמח ויעשה יין.

רמז לדרכו של יצה"ר:

גם מסופר בחז"ל שבא השטן וביקשו להיות שותף עימו והסכים ושחט על הנטיעה טלה ואח"כ ארי ואח"כ חזיר ורמז בדבר כאשר אדם שותה כוס ראשון הוא עדיין כטלה טוב, מוסיף לשתות חושב עצמו כארי ומדבר כגיבור, וכאשר מוסיף עוד כוס כבר מאבד שיכלו ונוהג כחזיר מתלכלך מקיא וכדו'. **ואמרתי שרמז** בזה השטן שהאדם ע"י היין יבא לידי חטא כאשר מפריז בשתייה. ולכן שחט טלה אריה חזיר שהם ראשי תיבות חטא. והכל סיוע לאדם ללכת בדרכו ולטעות בה מלחזור בו לתקן עצמו.

מעשה עם השיכור:

כעין זה מסופר במדרש בפי' השבוע (הובא בילקוט ספורים אות יא) שהיה חסיד אחד שאביו היה תמיד משתכר ונשכב ברחובות וצוחקים עליו וגורם בזיונות לו ולכל משפחתו, בניו תמיד הפצירו בו שימנע ממעשיו אלו ולא ילך לשתות בבית המשתה אלא לפחות שישתה בביתו וישן ולא יגרום לו ולכל המשפחה בזיונות. ותמיד הסבירו לו כמה בושות הדבר גורם כאשר נופל ומשתרע על הרצפה ברחוב ולועגים עליו ילדים ונערים. פעם בחורף הלך להתפלל בנו החסיד, ובדרכו רואה שיכור שכוב ברחוב תוך שלולית מים וילדים צוחקים עליו זורקים עליו אבנים בוץ וכדומה, החליט החסיד שזו הזדמנות פז להראות לאביו כיצד נוהגים בו כאשר משתכר ועייז אולי יתקן עצמו, הלך לביתו הביא את אביו ומסתכל על השיכור, גחן האבא אל השיכור ושאל אותו תעשה לי טובה תספר לי היכן מצאת יין כל כך טוב שמשכר כל כך. בנו אמר לו האם לזה הבאתי אותך במקום שתלמד מוסר אתה מוסיף חטא על פשע.

ובמקום אחר מובא המשך לסיפור (בילקוט ספורים בפי' אות יב) שבניו של השיכור סבלו ממנו רבות ולא מצאו לאביהם תרופה החליטו לקחת אותו כשהוא שיכור ולהניחו באיזה מערה בבית הקברות ואולי יתבונן ויחזור בו, לקחוהו ושמו אותו באיזה מערה, והנה עברו שם סוחרים עם חמורים אשר היו נושאים חביות יין למכור בכדי ליכנס לעיר, אך שמעו מהומות החליטו להוריד את החביות כדי שלא יגרם להם נזק והניחו אותם במערה ואח"כ הלכו לבדוק מה קורא במדינה האם כדאי להכניס הסחורה, וזה היה בדיוק באותה מערה אשר שוכב השיכור ומאחר והיה חשוך לא ראו אותו והניחו חבית בדיוק ליד פיו, כאשר התעורר השיכור מצא חבית ליד פיו והברז מכוון אל פיו פתחו והתחיל לשתות עד שנשתכר ושוב נרדם והיין נשפך, בניו החליטו מאחר ועברו ג' ימים ללכת לראות מה קורא איתו, הלכו ומצאו אותו שהוא יושן וחבית ליד פיו והברז פתוח ונשפך יין אמרו אם עד כדי כך הקב"ה עושה איתך נס לא נמנע בעדך. מכאן אנו רואים כיצד הקב"ה נותן לאדם ללכת בדרך שהוא בוחר, ולפעמים חושב עייז שזו דרך טובה כיון שהקב"ה רוצה לנסות את האדם שיתגבר על יצרו. כעין זה מציינו בפי' בא עם פרעה שהקב"ה אמר למשה כי אני הכבדתי את לבו, וחז"ל אמרו בתחילה הקב"ה נתן לו בחירה אך אחרי שהתעקש כבר נסגר בפניו הדרך כיון שהכל נראה לו כפי רצונו ושאיפתו. (עיין לקח טוב שמות דף נה).

כיצד ההולך לבית ע"ז נענה:

עוד מבואר במסכת עבודה זרה דף נה ע"א א"ל זונגין לרי"ע לבי ולבך ידע דעבודת כוכבים לית בה מששא, והא קחזינן גברי דאזלי כי מתברי ואתו כי מצמדי, מ"ט? אמר לו אמשול לך משל, למה"ד? לאדם נאמן שהיה בעיר, וכל בני עירו היו מפקידין אצלו שלא בעדים, ובא אדם אחד והפקיד לו בעדים, פעם אחד שכח והפקיד אצלו שלא בעדים, אמרה לו אשתו: בוא ונכפרנו, אמר לה וכי מפני ששוטה זה עשה שלא כהוגן אנו נאבד את אמונתינו? אף כך יסורין, בשעה שמשגרין אותן על האדם, משביעין אותן שלא תלכו אלא ביום פלוני, ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית, ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני, כיון שהגיע זמן לצאת הלך זה לבית עבודת כוכבים, אמרו יסורין דין הוא שלא נצא, וחוזרין ואומרים וכי מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן אנו נאבד שבועתנו? והיינו דא"ר יוחנן, מאי דכתיב וחלים רעים ונאמנים? רעים בשליחותן, ונאמנים בשבועתן. א"ל רבא בר רב יצחק לרב יהודה האיכא בית עבודת כוכבים באתרין, דכי מצטרין עלמא למטרא, מתחזי להו בחלמא ואמר להו שחטו לי גברא ואייתי מטרא, שחטו לה גברא ואתי מטרא, וכי והיינו דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן? בא לטמא פותחין לו, בא לטהר מסייעין אותו ע"כ. והיינו מאחר והאדם בוחר מרצונו ברע אח"כ פותחים לו ומראים לו כאילו עושה טוב, ועייז קשה עליו לחזור בתשובה יותר.

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

וכמבואר גם בגמרא מנחות דף כט שהעוה"י נברא באות ה"א שכך העולם כל הרוצא ליטמא פותחים לו והפתח נמצא למטה שהוא ממש נופל מגבהי מרומים עד באר שחת.

מעשה שהיה עם שני סוחרים:

וכאשר מספר הבא"ח (בפירושו לע"ז או במנחות שם, והובא גם בנפלאים מעשיך) על ב' סוחרים שנסעו בספינה למסחרם אך טעו בדרך וגם הים געש ורעש והאניה חישה להישבר וחתרו ובקושי הגיעו לחוף וירדו שם ולא ידעו היכן נמצאים, וצעדו לכיוון ישוב שנראה להם בשארית כוחם ובקושי רב מאחר וכבר כמה זמן לא אכלו וכפשע בינם לבין המוות, הגיעו לאותו ישוב והתברר להם שהוא ישוב נוצרי והיהודים שהיו שם גזרו עליהם או גירוש או שמד ולכן היו שם רק אנוסים או נוצרים, אך מאחר ואין להם ברירה משום פיקוח נפש נכנסו לאכול שם כל אחד התארח אצל אדם אחר, ולאחר שהחיו נפשם החליטו להמשיך בדרכם ולחזור לביתם, ולפני פרידתם כל אחד הודה לבעה"ב, ואחד מהם אמר לו בעה"ב שידוע הוא שיהודי הוא ובודאי מצטער על שנאלץ לאכול מאכלות אסורות, אך דע לך שאנכי אנוס ושומר על כשרות ולכן דע שאכלת הכל בכשרות ושמוח מאד, וכאשר הלכו סיפר זאת לחבירו השני, והוא הצטער שאצלו ידע שודאי נוצרי היה ונאלץ לאכול מאכלות אסורות. כאשר חזרו לעיר הלך אותו שנכשל לרב ושאלו מדוע הקב"ה לא סיבב לו כמו שחבירו ניצל מאיסור אפילו באונס, והשיבו שיחשוב אם פעם נכשל באכילת איסור וחשב ונזכר שפעם לרגל מסחרו ביריד היו נוצרים שאכלו ושתו יין והזמינו אותו והפצירו בו ולא עמד בפיתוי ושתה עימהם. אבל חבירו מעולם לא נכשל, ולכן אמר לו הרב מאחר ופעם עשית מרצון כך הקב"ה נוהג איתך ונותן לך להיכשל.

מוסר השכל:

ומכאן על כל אדם ללמוד שחייב להתבונן במאורעות העולם ולהפיק לקחים ולעשות חשבון הנפש עם עצמו, וישתדל ביתר שאת וביתר עוז בעבודת השם וכאשר הוא מתאמץ בעבו"י ועושה מרצון קיום תורה ומצוות זוכה שהקב"ה מסייעו ומסלק ממנו הטירדות המפריעות אותו ללמוד, ולעומת זאת כאשר האדם אינו מתבונן ולא מתעורר והכל הוא מקרה ולכן אינו מתאמץ ומוצא תירוץ לדחות שיעור תורה קיום מצוה תפילה בציבור וכדומא הרי הקב"ה פותח לו ותמיד ימצא תירוצים אשר יראו לו מוצדקים והכל בכדי למנוע ממנו זכות זו. וכאשר הנסיון מוכיח שבזמן שאדם לומד פורקים מעליו עול דרך ארץ ולעומת זאת כאשר מגיע בין הזמנים באים טירדות וסידורים לאין סוף. ועיין רמב"ם ה' תשובה פ"ו ה' שפעמים שהקב"ה לא נותן לאדם להגיע לתשובה וכו' עיי"ש. שהוא על דרך שאמרו חז"ל בדרך שאדם רוצה ללכת בה מולכין אותו וזוהי התביעה שהיית על נח מדוע אחרי מעמד כזה ומצב כזה של חרבן העולם המחשבה הראשונה לנטוע גפן שיהיה לו יין לשתות במקום לחשוב לנטוע נטיעות אחרות, ואחרי אשר בחר בדרך זו ונטע גפן כבר פותחין לו ובאותו יום צמח העץ וענבים ועשה יין.

בידידות ואהבה
 מרדכי מלכא